

Мусайф Гауһардың «Агроөнеркәсіптік аймақтағы жерді пайдалануды жіктелуден кейінгі талдауы» тақырыбындағы 8D07302 – «Геодезия» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған ғылыми-зерттеу жұмысына отандық ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі кеңістіктік-уақыттық деректерге (КУД) жерді пайдаланудан кейінгі талдау жүргізу арқылы маңызды инновациялық ғылыми және тәжірибелік міндетті шешумен байланысты.

Зерттеудің мақсаты -кеңістіктік-уақыттық деректерге мен әлеуметтік-экономикалық және экологиялық (ӘЭЭ) көрсеткіштерді кешенді қолдану негізінде жер пайдалану мен жер жамылғысы (Land use and Land cover – LULC) кластарының өзгеру заңдылықтарын және тұрақты даму трендін анықтау.

Зерттеу барысында қойылған негізгі міндеттер:

– жекелеген аумақтардың қазіргі даму үрдістеріне қатысты КУД жинау, талдау және жүйелеу;

– ЖҚЗ деректері негізінде ауданның геодеректер базасын қалыптастыру;

– ЖҚЗ деректерінің алдын ала және пайдалануды жіктеуден кейінгі талдауын қолдана отырып, жер жамылғысының әртүрлі кластарының кеңістіктік-уақыттық өзгерістер трендін бағалау;

– ұзақ мерзімді кезеңдегі LULC өзгерістерінің бағыттылығын зерттеу;

– КУД мен ӘЭЭ көрсеткіштерін кешенді пайдалану арқылы зерттелетін ауданның LULC тұрақты даму трендін анықтау.

Жұмыстың тәжірибелік маңызы жер ресурстарын тиімді басқаруға бағытталуында және әкімшілік-аумақтық ауданның қызметін талдауға арналған заманауи ғылыми-техникалық негіз болып табылуында.

Зерттеу объектісі – Ақмола облысының Бурабай және басқа да аудандарының аумағы.

Диссертациялық жұмыс барысында Мусайф Г. Жерді пайдаланудан кейінгі талдау саласына қатысты ғылыми-техникалық және мерзімді әдебиеттердің жеткілікті көлемін зерделеді. Ол LULC классификациялау әдістерін, әртүрлі кластары мен LULC жүйесіндегі ішкі өзгерістерді постклассификациялық талдау тәсілдерін, сондай-ақ КУД мен ӘЭЭ көрсеткіштерін ескере отырып, тұрақты дамуды бағалау әдістерін меңгерді. Бұл білім мен дағдылар ізденуші тарапынан «Ауыл шаруашылығы саласындағы мемлекеттік саясаттың АӨК-тегі кооперациялық процестердің дамуына, ауылдық аумақтардың тұрақты дамуына және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге әсерін зерттеу» атты ғылыми-техникалық бағдарлама (ИРН: BR10764919, ПЦФ, 2021–2023) аясында табысты пайдаланылды.

Қойылған мақсатқа жету үшін мынадай әдістер мен тәсілдер қолданылды: геодеректер базасын жасау, редакциялау және қалыптастыру; ғарыштық суреттерді классификациялау және олардың дәлдігін бағалау; LULC кластарының өзгерістерін және межкатегориялық ауысуларын бағалау; LULC құрамындағы кездейсоқ және жүйелі үрдістерді анықтау; КУД және ӘЭЭ көрсеткіштері негізінде ауданның тұрақты дамуын кешенді бағалау.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы – автордың Қазақстанда алғашқылардың бірі болып агроөнеркәсіптік ауданда заманауи геодезия және геоинформатика әдістерін тарта отырып, жер жамылғыларының пайдаланудан кейінгі талдауын орындауында.

Диссертациялық жұмыстың материалдары шетелдік және отандық ғылыми журналдарда жарияланған: Q1 деңгейіндегі 1 мақала, Q2 деңгейіндегі 2 мақала, Q3 деңгейіндегі 1

мақала, сондай-ақ КОКНВО ұсынған басылымда 1 мақала және «Цифрлық картография» оқу құралы жарыққа шықты.

Қорғауға ұсынылған Мусайф Г.-ның жұмысы мазмұны мен рәсімделуі, өзектілігі, алынған нәтижелердің дәлдігі және шешілген міндеттердің толықтығы тұрғысынан, сондай-ақ ғылыми-зерттеу нәтижелерінің жиынтығы бойынша Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің ғылым және жоғары білім сапасын қамтамасыз ету комитетінің философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін тағайындауға арналған 8D07302 – «Геодезия» мамандығы бойынша диссертациялық жұмыстарға қоятын талаптарына толық сәйкес келеді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
География және табиғат пайдалану факультеті,
Картография және геоинформатика кафедрасы
Биология ғылымдарының докторы, профессор,

О. Әліпбеки

